

CZU: 81:003.083

CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA ABREVIERII CA FENOMEN LINGVISTIC (incursiune diacronică)

Victoria POPA

Universitatea de Stat din Moldova

În acest articol ne-am propus să prezentăm o sinteză a lucrărilor de specialitate referitoare la problema abrevierii în general. În acest sens, am investigat bibliografia științifică existentă în mai multe limbi moderne, oprindu-ne în mod special la limba română, de interes pentru cercetarea noastră. Urmărim interesul lingviștilor din diferite țări față de felul în care se prezintă abrevierea ca procedeu, proces și produs în diferite limbi și constatăm atât similitudini în interpretare, cât și diferențe, inclusiv la nivel de termeni folosiți pentru a desemna același fenomen lingvistic. Remarcăm prezența discuțiilor vizavi de acest subiect în lingvistica românească în general pe tot parcursul stabilirii ei ca știință. Variați autori cu autoritate în studiul limbii române au dezvoltat conceptul descriindu-l din diferite aspecte, alcătuind tipologii, ordonând faptele de limbă în dicționare speciale dedicate abrevierilor.

Cuvinte-cheie: cuvânt, abreviere, siglă, acronim, limbă.

GENERAL CONSIDERATIONS ON ABBREVIATION AS LINGUISTIC PHENOMENON (diachronic incursion)

This article aims to present a synthesis of the specialized works on the problem of abbreviation per general. In this sense, we have investigated the scientific bibliography existing in several modern languages, especially by stopping at the Romanian language, which is presenting interest for our research. We follow the interest of linguists from different countries with regard to the way in which the abbreviation is presented as method, process and product in different languages, and we find both similarities in interpretation and differences, including at the level of terms used to designate the same linguistic phenomenon. We note the presence of discussions on this topic in Romanian linguistics in general throughout its establishment as a science. Varied authors with authority in the study of the Romanian language have developed the concept describing it from different points of view, forming typologies, ordering the facts of language in special dictionaries dedicated to abbreviations.

Keywords: word, abbreviation, logo, acronym, language.

Istoria limbilor și a scrierilor (lingvistice) utilizate vreodată în lume demonstrează că abrevierea este un fenomen care însoțește chiar de la bun început activitatea de notare a limbilor prin semne alfabetice. Cauza a fost cea mai simplă – economia de efort în procesul de scriere, economia materialului de scriere, uneori extrem de costisitoare în diferite perioade istorice, precum și rapiditatea realizării activității de scriere, sau, cu alte cuvinte, economia de timp.

Printre primele au apărut abrevierile realizate în inscripțiile antice, după care s-au răspândit în manuscrise. Romanii, la început, obișnuiau să prescurteze numele de persoane până la prima literă (C. – Gaius, P. – Publius), iar în continuare – și alte cuvinte folosite pe larg și cunoscute de membrii societății antice: cos. – consul, v. c. – vir clarissimus, „bărbat ilustru” etc.). În același timp, procedeu este cumva „organizat” (în măsura în care se poate folosi acest termen), iar abrevierile respectă anumite reguli nescrise. De exemplu, repetarea unei și aceleiași litere desemna numărul plural (coss. – consules, vv. cc. – viri clarissimi) etc. Abrevieri similare se întâlnesc în papyrusurile cursive grecești și în inscripțiile numismatice, iar în textele juridice romane ele abundă, fapt ce a dus chiar la alcătuirea listelor (codurilor) de abrevieri (Notae iuris) și a unui sistem de reguli referitoare la abrevierea cuvintelor. Listele și sistemele în cauză au fost folosite până în Evul Mediu. Unul dintre aceste sisteme l-au reprezentat Semnele Tironiene, care au servit ca bază pentru tahigrafia romană. Acestea, împreună cu alfabetul latin, ajung în perioada medievală în care se utilizează în inscripțiile numismatice și apoi în manuscrise, în special pornind cu secolul al XI-lea și menținându-se până în secolul al XVI-lea inclusiv. În textele mai târzii abrevierile se realizează tradițional prin sincopare, dar mai des prin combinații de litere.

Din momentul în care apar literele cursive grecești și latine, au apărut semne distincte speciale care să marcheze silabele, consoanele / vocalele duble și chiar cuvintele întregi. În manuscrisele grecești se observă prezența masivă a semnelor de acest fel, dintre care o parte trec în edițiile tipărite ale scriitorilor greci, din

care au dispărut abia în perioada contemporană. De aceea, în gramaticile vechi ale limbii grecești pot fi găsite listele abrevierilor utilizate. Metoda de abreviere prin contractare (adică, prescurtarea cuvântului cu ajutorul silabelor/ literelor inițiale și finale) era utilizată de greci în mod special pentru scrierea cuvintelor sacre – Nomina sacra: de exemplu, $\theta\varsigma$ pentru $\theta\epsilon\acute{o}\varsigma$ („divinitate”). Romanii au împrumutat acest sistem și l-au extins în utilizare, aplicându-l inclusiv pentru noțiunile și cuvintele obișnuite: (frs – fratres, „frate”, gra – gratia, „recunoștință”). În scrierea cursivă romană vor fi utilizate practic toate tipurile de abreviere cunoscute până atunci, de unde se răspândesc veloce în Evul Mediu, cu preponderență în disciplinele juridice, medicale și teologice (pentru diferite aspecte ale abrevierilor utilizate în scrierea romană a se vedea, de exemplu, C.Petolescu [1]).

Prezente în anii următori, abrevierile au simplificat scrierea, au redus spațiul alocat scrierii și materialele pe care s-a scris, precum și au economisit din efort fizic, inclusiv financiar. Pe parcursul a diferite perioade istorice, și cu referire la diferite limbi, au fost alcătuit liste / codexuri / dicționare generale și speciale care au încercat să ordoneze multitudinea de abrevieri folosite sistematic sau ocazional într-o limbă sau alta. Odată cu ordonarea cunoștințelor referitoare la limbă, în general, și la scriere, în mod special, abrevierile au început să fie abordate dintr-o perspectivă științifică, lingvistică în mod aparte, dar totodată și antropologic-filosofică.

Premisele de la care pornesc marea parte a studiilor lingvistice contemporane fac referință la condițiile de existență a omului într-o lume nouă. Viața cotidiană curge într-un ritm tot mai rapid (expresia latină *Fugit irreparabile tempus* a demonstrat adevărul judecății pe care o captează de-a lungul celor două mii de ani de existență), astfel încât ea nu mai acordă timp material pentru a scrie sau chiar a pronunța în întregime anumite cuvinte ori grupuri de cuvinte. Faptul îl obligă pe scriitor sau orator să recurgă, în exprimarea ideilor sale, la diferite abrevieri sau chiar semne care se compun din litere inițiale, cunoscute de tehnicieni, dar ignorate de publicul larg, pentru care acestea reprezintă de cele mai multe ori adevărate enigme.

Fiecare zi relevă apariția de noi sigle (conform statisticelor, numai pentru limba rusă portalul SOKR.RU – <http://www.sokr.ru>, cel mai mare dicționar de abrevieri ale limbii ruse, înregistrează utilizarea zilnică a cel puțin treizeci de abrevieri noi), iar autorii nu totdeauna demonstrează delicatețe de a le da și semnificația, cel puțin o singură dată. În 1972, ziarul *Le Soir* făcea o referință destul de categorică la enciclopedia *Quid*, care consacra abrevierilor șase pagini, enumerând și plasând alături abrevieri de tipul – *Bic*, prin care se putea înțelege și *Batalion de infanterie colonială*, dar și *Beneficii industriale și comerciale, B.C.*, care poate fi și *Consiliul Britanic* (engl. *British Council*), însă totodată și *Înainte de Christos* (engl. *Before Christos*) etc. [apud 2, p.271]. Brahigrafia, înțeleasă mai mult ca scriere prescurtată¹, decât scriere prescurtată cu semne speciale, devine la un moment dat o modă, mai ales în textul scris. Siglele, trunchierile, acronimele și alte tipuri de abrevieri invadează deopotrivă textul în forma lui grafică, precum și actul de vorbire produs și în formă orală. A fi înțeles de cel căruia te adresezi este o regulă de aur a comunicării reușite. Iar din această perspectivă, studiul limbii are misiunea onorabilă de a se identifica cu caritatea și umanitatea, „interpretând și traducând” textul în modul în care acesta să devină inteligibil receptorului actului de comunicare.

Lingvistica europeană abordează, așadar, diferite aspecte ale abrevierilor, mare parte din studii axându-se pe considerații lexicale și lexicografice, morfologice, semantice, stilistice și, mai nou, pragmatice. Dat fiind că acestea relevă particularități la nivelul diferitelor tipuri de abrevieri, propunem în continuare o sistematizare a studiilor elaborate în lingvistica europeană, în special în cea engleză, franceză, rusă și română, acestea constituind un punct de pornire important pentru cercetările noastre ulterioare.

Referitor la siglă, Dicționarul de termeni lingvistică propune următoarea definiție. **SÍGLĂ** s. f. (cf. fr. *sigle*, lat. *sigla*): prescurtare convențională formată din litera inițială sau din grupul de litere inițiale folosite în inscripții, în manuscrise etc. pentru a evita cuvintele sau titlurile prea lungi, ca de exemplu *ArhO* (Arhivele Olteniei), *RRL* (Revue Roumaine de Linguistique), *SG* (Studii de gramatică) etc. [3]. Văzută ca subiect general de discuție, vizavi de siglă pot fi menționate lucrările cercetătorilor: Marie-Françoise Mortureux [4], care descrie în detaliu diferite tipuri de sigle întâlnite în limba franceză; Patrice Cartier, care se referă în mod special la semantica siglelor ce demonstrează, luate împreună, un limbaj aparte [5]; Georges Himelfarb, care face un efort de reorganizare a opiniilor existente vizavi de distincția între sigle ca atare și acronime, pe care le tratează din varia perspective [6]; Jaqueline Percebois care studiază viața și funcționalitatea siglelor în limbile franceză și engleză, cu referire specială la limbajul economic [7].

¹ Conform DEX (Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, 2009), **BRAHI**-1 „scurt, îngust”. gr. *brakhys* „scurt”, fr. *Brachy*, engl. *id.*, germ. *id.*, it. *brachi*- > rom. *brahi*-. ~**grafie** (v. -grafie), s. f., stenografie* **STENOGRAFIE** s. f. Sistem de înregistrare rapidă a vorbirii cuiva cu ajutorul unor semne convenționale. – Din fr. **sténographie**.

Distincția primară dintre **sigle** și **acronime** se referă la faptul că siglele se pot pronunța în manieră nesilabică, în timp ce acronimele derivă din siglele care se pronunță ca un cuvânt întreg. Conform Dicționarului de termeni lingvistici, **ACRONÍM** s. n. (< fr. *acronyme*): cuvânt format din prima sau din primele litere ale cuvintelor care compun o sintagmă, o expresie, un titlu etc., ca în *O.Z.N.* (Obiecte zburătoare neidentificate) [3]. În uzul curent există tendința de suprimare a punctelor în întreaga siglă: CIA, FBI, FMI, LGBT, EJP, PMU etc. Se întâmplă însă că anumite abrevieri să fie considerate deopotrivă fie sigle, fie acronime potrivit grupurilor sociolingvistice distincte, în conformitate cu locutorul sau conform circumstanțelor aceluiași locutor: PIB este pronunțat [pib] în Franța, dar [p-i-b] în Valonia (Belgia); ONU se poate pronunța și în manieră succesivă sau silabică, în funcție de vorbitor sau chiar de același vorbitor.

Acest tip de abrevieri au suscit atenția a numeroși lingviști, printre care grupul alcătuit de S.Theys, J.C.Ferrandez, D.Duez, C.Richaud și J.Y.Bouchet, care fac o trecere în revistă a acronimelor potrivite diferitelor perioade de dezvoltare a limbii franceze [8]; K.Hölttä cercetează acronimia în contextul limbajului jurnalistic belgian, abordându-le din perspectivă semantică și stilistică [9]; echipa pe care o creează J.Heinecke, G.Smits, C.Chardenon, E.G. De Neef, E.Maillebuau și M.Boualem elaborează o platformă inteligentă pentru interpretarea fenomenelor limbii, una dintre problemele asupra cărora se apleacă cercetătorii fiind abrevierile și în varianta lor acronimică [10] și alții.

În lingvistica anglo-saxonă unii autori, precum R.H. Copperud [12], J.H. Janis [13], J.Howard [14], consideră la fel că acronimele pot fi diferențiate de alte abrevieri după maniera de a fi pronunțate ca un cuvânt întreg. Cercetătorii remarcă totodată că dicționarele nu rețin această distincție, tot așa cum nu o fac și utilizatorii.

În studiul *Trade Name Creation* [15] apare diferența dintre acronimele văzute ca inițialisme (engl. initialisms), care constau din literele inițiale pronunțate cu numele literelor și cuvinte acronime (propriu-zise – *n.n.*) care sunt pronunțate ca un cuvânt. Între altele, autorii consideră termenul *inițialism* ca fiind un cuvânt mai vechi decât lexemul *acronim*, chiar dacă este mai puțin cunoscut publicului general și folosit pentru un sens mai îngust al noțiunii de acronim. Aceeași perspectivă este concretizată de David Crystal în *The Cambridge Encyclopedia of the English Language* (ediția 1995), capitolul "Abbreviation" [16, p.120]. În compartimentul intitulat *Tipuri de abreviere* (engl. Types of Abbreviation), autorul listează separat inițialisme și acronime, descriindu-le mai departe ca "Initialisms pronounced as single words" (ro.: Inițialisme pronunțate ca un singur cuvânt – *trad.n.*), dar adaugă: "However, some linguists do not recognize a sharp distinction between acronyms and initialisms, but use the former term for both" (ro.: Totuși, unii lingviști nu recunosc o distincție categorică între acronime și inițialisme, dar utilizează primul termen pentru ambele – *trad. n.*).

R.W. Burchfield stabilește că limitarea termenului cunoscut mai puțin de publicul larg determină utilizarea celui de acronim care se aplică adesea abrevierilor ce sunt mai familiare, dar nu sunt pronunțate ca un cuvânt: EC (European Community, ro. – Comunitatea Europeană), FBI (Federal Bureau of Investigation, ro – Biroul Federal de Investigații), sau VCR (videocassette recorder). Asemenea fenomene sunt desemnate prin termenul inițialism [17]. Alți cercetători iau în considerare aplicarea noțiunilor în discuție la diferite domenii, cum ar fi, de exemplu, cel al medicinei [18].

Discuțiile referitoare la abrevieri în lingvistica rusească poartă un caracter aplicativ, autorii relevând particularități fonetice, lexicale și morfologice ale abrevierilor. În acest sens pot fi citați V.N. Musatov, care generalizează caracteristicile abrevierilor în măsura în care acestea să fie ușor asimilate de cei care studiază limba rusă [19]; A.V. Superanskaia, N.V. Podolskaja, N.V. Vasilieva, care tratează procedeul abrevierii ca modalitate de creare a termenilor noi în diferite domenii [20], precum și grija de a alcătui surse electronice disponibile în acces liber cu tălmăciri referitoare la comportamentul morfologic al abrevierilor în limba rusă (a se vedea, de exemplu [21], dar și portalul SOKR.ru, citat mai sus). De menționat că cercetătorii ruși fac diferență între acronimele de tipul Газпром (Gazprom), – Газовая промышленность (Gazovaya promyshlennosti, ro. – industria gazului), deci abrevieri alcătuite din părți ale cuvintelor; СМИ (SMI) – средства массовой информации (sredstva massovoy informatsii, adică mass media), ceea ce exemplifică acronimele, la fel ca și ГУЛар (GULag) – Главное управление лагерей (Glavnoe upravlenie lagerey, ro. – administrația centrală a ocnelor), dar cu o componentă diferită; precum și de tipul КГБ – «ка-гэ-бэ», pe care o consideră o abreviere propriu-zisă.

În lingvistica românească, primii care se ocupă de abrevieri sunt celebrii lingviști Sextil Pușcariu și Teodor Naum. În lucrarea *Îndreptar și vocabular ortografic...*, apărută în anul 1932, respectivii autori propun o listă cu cele mai uzuale abrevieri, printre care unități de măsură, indicații bibliografice, formule de adresare [21].

Sextil Pușcariu își continuă gândurile referitoare la abrevieri în *Limba română*, vol.I, *Privire generală* (editată în anul 1940), oprindu-se la abrevierea pronumelui care generează nume hipocoristice (de tipul: Nae < Nicolae, Veta < Elizaveta) și care condiționează abrevierea numelor comune de tipul: naș < nănaș, tușă < mătușă [22].

Ilustrul savant român Iorgu Iordan acordă mai multă atenție abrevierilor, inițiind o discuție referitoare la diferite aspecte ce le caracterizează. El se pronunță în câteva rânduri asupra problemei abrevierilor și le amintește în diferite lucrări. Dintre acestea, cele mai importante gânduri remarcăm în *Gramatica limbii române* [23, p.51-53], în care, supunând discuției lista de abrevieri alcătuită de Sextil Pușcariu, se expune asupra ortografiei lor; în *Limba română actuală. O gramatică a „greșelilor”* [24, p.246-248] interpretează abrevierea ca procedeu internațional de formare a cuvintelor. Exemplele pe care le discută Iorgu Iordan reprezintă denumiri ale organizațiilor, societăților, asociațiilor din perioada interbelică și beneficiază de o abordare inedită – autorul le cercetează sub aspect gramatical, relevând modul de articulare, cel de formare; le tratează în calitate de „produse lingvistice comerciale” și chiar arată influențele altor limbi în formarea abrevierilor românești. Constatările pe care le-a făcut Iorgu Iordan vor fi reluate și dezvoltate mai târziu de o serie de lingviști, printre care Vlad Vrancea [25], Ion Brăiescu [26] sau Halina Mirska [27].

Fulvia Ciobanu, în lucrarea *Scrierea cuvintelor compuse*, se interesează de aspecte de ortografie și de structură ale abrevierilor și stabilește trei tipuri de compuse din abrevieri: alcătuite din inițiale, din reuniunea inițialelor cu începutul cuvântului următor sau din reuniunea începutului cuvintelor și dintr-un cuvânt întreg și alte elemente [28].

Lingvista Luiza Seche stabilește că în limbă există două tendințe: una este legată de economia și caracterul neutru al exprimării ce se manifestă prin elipse și abrevieri, cealaltă se opune primei și vizează exprimarea „umflată”, „încărcată” prin clișee. Ambele tendințe acționează uneori în detrimentul corectitudinii și al clarității exprimării, constată cercetătoarea [29]. Asupra abrevierilor greoaie, de neînțeles și chiar redundante, care deteriorează limba, se va pronunța și Dimitrie Macrea în studiul său *Lingvistică și Cultură* [30].

Constantin Maneca, cercetând terminologia științifică și tehnică actuală, interpretează abrevierea ca procedeu de formare a cuvintelor compuse [31], iar V.Danteș și M.Brânzan pun în discuție proveniența abrevierilor, semnalând particularitățile lor de structură și modalitatea de creare, accentuând că eufonia este un motiv întemeiat pentru ordonarea elementelor în cadrul abrevierilor [32]. De terminologia pe care o implică abrevierea se va ocupa și Teodor Hristea, care discută despre trunchiere sau fragmentare în articolul *Trunchierea cuvintelor* [33], la fel ca și Elena Carabulea în studiul *Aspecte ale trunchierii în limba română* [34].

Efortul conjugat al cercetătorilor care mai devreme abordau diferite aspecte ale problemei pe care o examinăm se remarcă în Tratatul Academiei *Formarea cuvintelor în limba română*, vol. I *Compunerea*, elaborat de Institutul de Lingvistică de la București, sub redacția acad. Alexandru Graur și Mioara Avram. În această lucrare, Fulvia Ciobanu și Finuța Hasan reușesc o prezentare mai amănunțită a abrevierilor, ghidându-se de ideea expusă de Mioara Avram că compunerea, drept procedeu de formare a cuvintelor, poate consta în: compunere (propriu-zisă – *n.n.*), scurtare, trunchiere sau fragmentare și, în unele situații, derivare [35].

Cercetătoarele stabilesc că, *grosso modo*, procedeu abrevierii se aplică numelor. Astfel, Silvia Pitiriciu menționează că în capitolul „Substantive compuse din abrevieri” [35, p.151-165] Fulvia Ciobanu și Finuța Hasan „reorganizează datele cunoscute la momentul respectiv despre abrevieri: elementele componente (litere inițiale sau fragmente de cuvinte, elemente de compunere sau prefixe combinate fie numai între ele, fie cu cuvinte întregi); procedeu care presupune elementele alcătuitoare și îmbinarea lor; probleme de topică și de decodare” [36, p.21].

Comportamentul abrevierilor în procesul de comunicare, rolul și importanța acestora în asigurarea condițiilor de succes a comunicării sunt evidențiate în *Limba română contemporană*, vol.II *Cuvântul*. Autorii Ion Coteanu și Angela Bidu-Vrânceanu descriu cauzele extralingvistice care au determinat apariția abrevierilor în limbă și se pronunță asupra importanței lor [37, p.151-165].

Cercetătoarele Maria Dumitrescu și Aurelia Surjicov vor enunța o inițiativă importantă cu referire la abrevieri [38]. Argumentând necesitatea alcătuirii unui dicționar de abrevieri care le va inventaria pe cele cunoscute până acum în limba română, ele pun la dispoziție materialul lingvistic al literelor A,B și C în calitate de model pentru următoarea lucrare. Spre regret, aceasta nu a fost continuată. Mai târziu, Aurelia Surjicov va reveni la aspecte de omonimie semantică pe care le demonstrează abrevierile, stabilind că aceasta se manifestă la nivelul siglelor atât formate în limba română, cât și în relație cu cele împrumutate din alte limbi [39].

O serie de autori se pronunță referitor la criteriile de clasificare a abrevierilor și la taxinomiile rezultate. Printre aceștia cităm pe Dumitru Bejan [40], Iancu Fischer [41] și pe Mioara Avram cu aspecte neelucidate de lingviștii anteriori [42]. În fapt, lucrarea Mioarei Avram *Ortografia pentru toți (30 de dificultăți)*, este considerată de specialiști, mai ales prin capitolul *Abrevierile*, ca reprezentând un fundament important în relevarea abrevierilor ca fenomen lingvistic, descrise din punctul de vedere al structurii și al tipologiilor lor. Un aspect de reținut în această analiză îl prezintă corectitudinea utilizării lor în limba română, autoarea discutând greșelile frecvente pe care le comit vorbitorii atunci când utilizează diferite tipuri de abrevieri și motivează aceste abateri, formulând recomandările de rigoare pentru ca erorile să fie evitate. Mioara Avram revine la problema abrevierilor apărute masiv în limba română pe parcursul ultimilor ani și remarcă elementele neromânești, care adesea complică raportul dintre scriere și lectură, iar, în consecință, și procesul de decodificare [43].

O importantă contribuție la elucidarea diferitelor aspecte pe care le relevă abrevierile în limba română are Silvia Pitiriciu, care investighează fenomenul sub aspect ortografic, morfologic, semantic, pragmatic și stilistic, precum și le organizează în dicționare speciale și generale [36].

În concluzie subliniem că fiecare dintre autorii citați de noi în acest articol, dar și cei care nu au fost amintiți aici, și-au adus contribuția la relevarea abrevierilor din varia puncte de vedere; în același timp, deschid noi perspective pentru investigații cu referire la acest subiect. Constatările fiecărui autor demonstrează deschiderea acestui compartiment din lexicul limbii, în general, și al celei române, în particular, ajutându-ne să stabilim cu un grad înalt de certitudine stadiul actual de cunoaștere a fiecărui aspect pe care le comportă abrevierile, dar mai ales ce nu se cunoaște cu referire la ele, ce probleme pun utilizatorii lor în limba scrisă și vorbită, care sunt elementele de progres în cunoașterea lingvistică și cum se manifestă evoluția domeniului. Acestea, la rândul lor, permit trasarea obiectivelor vizavi de clarificarea elementelor necunoscute și proiectarea cercetărilor ulterioare.

Referințe:

1. PETOLESCU, C.C. *Epigrafie latină*. București: Ars Docendi, 2001. ISBN 973-8118-94-8
2. GEHENOT, D. Le sigle, aperçue linguistique. En: *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, vol.20, 1975, no4, p.271-307. Disponibil: <http://dx.doi.org/10.7202/002836ar>
3. DOBRIDOR, G.C. *Dicționar de terminologie lingvistică*. București: Teora, 1998.
4. MORTUREUX, M.F. Siglaison-acronymie et néologie lexicale. En: *Linx*, no30(1), p.11-32. Disponibil: http://www.persee.fr/doc/linx_0246-8743_1994_num_30_1_1309
5. CARTIER, P. *Le langage des Sigles*. Paris: éditions de La Martinière, 2009. ISBN 2732439347
6. HIMELFARB, G. *Sigles et acronymes*. Éditions Belin, Le français retrouvé, 2002. ISBN 2701130492
7. PERCEBOIS, J. Fonctions et vie des sigles et acronymes en contextes de langues anglaise et française de spécialité. En: *Meta: Journal des traducteurs Meta:/Translators' Journal*, vol.46(4), p.627-645. Disponibil: <https://www.erudit.org/fr/revues/meta/2001-v46-n4-meta157/003821ar.pdf>
8. THEYS, S., FERRANDEZ, J.C., DUEZ, D., RICHAUD, C., BOUCHET, J.Y. Évaluation du DLM: logo suggestif d'hier, mode abusive d'aujourd'hui, acronyme raisonné de demain. En: *REK*, 2004, no2, p.49-56 Disponibil: [https://doi.org/10.1016/S1779-0123\(11\)75152-X](https://doi.org/10.1016/S1779-0123(11)75152-X)
9. HÖLTTÄ, K. *La néologie et les néologismes dans la langue journalistique belge* (2006). Disponibil: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13727/URN_NBN_fi_jyu-200628.pdf?sequence=1
10. HEINECKE, J., SMITS, G., CHARDENON, C., DE NEEF, E.G., MAILLEBUAU, E., & BOUALEM, M. TiLT: plate-forme pour le traitement automatique des langues naturelles. En: *Traitement automatique des langues*, 2008, no49(2), p.17-41. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/228726640_TiLT_plate-forme_pour_le_traitement_automatique_des_langues_naturelles
11. COPPERUD, R.H. *American usage: the consensus*. Van Nostrand Reinhold Co, 1970. Disponibil: <https://archive.org/details/americanusage00copp>
12. JANIS, J.H. *College Writing, a Rhetoric and Handbook*. Macmillan, 1977. ISBN-13: 978-0023602306
13. MERRIAM-WEBSTER, Inc. *Merriam-Webster's Dictionary of English Usage*, 1994.
14. HOWARD, J., ZE AMVELA, Et. *Words, Meaning and Vocabulary: An Introduction to Modern English Lexicology*. London, 2000. ISBN: 978-0-87779-132-4
15. PRANINSKAS, J. *Trade Name Creation. Processes and patterns*. The Hague, Paris, Mouton, 1968.
16. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press, 1995. ISBN 9780521530330
17. BURCHFIELD, R.W. *Fowler's Modern English Usage* (Third Revised ed.). Oxford University Press, 2004 [1998]. ISBN-10 0198610211

18. STANBROOK, M.B., AUSTIN, P.C., REDELMEIER, D.A. Acronym-named randomized trials in medicine - the ART in medicine study. In: *N. Engl. J. Med.*, 2006, no355 (1), p.101-102, doi:10.1056/NEJMc053420, PMID 16823008
19. МУСАТОВ, В.Н. *Русский язык: Фонетика. Фонология. Орфоэпия. Графика. Орфография*: Учебное пособие. 2-е изд., стер. Москва: ФЛИНТА, 2012, с.182. Disponibil: <https://sci.house/orfografiya-grafika-fonetika-scibook/russkiy-yazyik-fonetika-fonologiya-orfoepiya.html>
20. СУПЕРАНСКАЯ, А.В., ПОДОЛЬСКАЯ, Н.В., ВАСИЛЬЕВА, Н.В. Аббревиация в терминологии. В: *Общая терминология: Вопросы теории* / Отв. ред. Т.Л. Канделаки. Изд. 6-е. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2012. Гл. VII, с.219-223. ISBN 9785397024143
21. PUȘCARIU, S., NAUM, T. *Îndreptar și vocabular ortografic. După noua ortografie oficială pentru uzul învățământului de toate gradele*. București, 1932.
22. PUȘCARIU, S. *Limba română. Vol.I. Privire generală*. București, 1940.
23. IORDAN, I. *Gramatica limbii române*. București, 1937.
24. IORDAN, I. *Limba română actuală. O gramatică a „greșelilor”*. București, 1956.
25. VRANCEA, VI. Prescurtări ca substantive. În: *Cum vorbim. Revistă pentru studiul și explicarea limbii*. București, anul I (1949), nr.7, p.43.
26. BRĂIESCU, I. Observații asupra abrevierii cuvintelor în limba franceză. În: *Revista de filologie romanică și germanică*, II, 1958, p.93-105.
27. MIRSKA, H. Unele probleme ale compunerii cuvintelor în limba română. În: *SMFC I*. (București), 1959, p.145-189.
28. CIOBANU, F. *Scrierea cuvintelor compuse*. București, 1958.
29. SECHE, L. Aspecte ale limbii firmelor și anunțurilor. În: *Limba română*, VIII, 1959, nr.5, p.19.
30. MACREA, D. *Lingvistică și Cultură*. București, 1978, p.105-107.
31. MANECA, C. Cuvinte compuse terminologia științifică și tehnică actuală. În: *SMFC I*. (București), 1959, p.191-201.
32. DANTEȘ, V., BRÂNZAN, M. Corespondențele lexicale româno-ruse în domeniul cuvintelor compuse prin prescurtare. În: *AUB. Seria „Științe sociale”. Filologie*, vol.XVIII, 1960, p.391-399.
33. HRISTEA, T. Trunchierea cuvintelor. În: *România literară*, XIV, 1981, nr.13 (26, III), p.8.
34. CARABULEA, E. Aspecte ale trunchierii în limba română. În: *Studii și cercetări de lingvistică*, XXXIV, 1983, nr.6, p.517-523.
35. ACADEMIA RSR, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ DIN BUCUREȘTI. *Formarea cuvintelor în limba română. Vol.I. Compunerea*, de F.CIOBANU, F.HASAN. București, 1970. ISBN 973270148X 9789732701485 9732701471 9789732701478
36. PITIRICIU, S. *Abrevierile în limba română*. Craiova, 2004. ISBN 973-38-0407-X
37. COTEANU, I., BIDU VRÂNCEANU, A. *Limba română contemporană. Vol.II. Cuvântul*. București, 1975.
38. DUMITRESCU, M., SURJICOV, A. Abrevierea în limba română. În: *Limba română*, XXVI, 1987, nr.5, p.388-399.
39. SURJICOV, A. Abrevierea și omonimia în limba română. În: *Limba română*, XLIV, 1995, nr.1-2, p.9-10.
40. BEJAN, D. Despre abrevierea numelor compuse în limba română. În: *Limbă și literatură*, 1989, vol.IV, p.466-472.
41. FISCHER, I. Formation des mots. En: *Lexicon der Romanistischen Linguistik. Vol.III*. Tübingen, 1989, p.33-55.
42. AVRAM, M. Abrevieri din actualitate. În: *Limbă și Literatură Română*, XXIV, 1995, nr.1, p.3-6.
43. AVRAM, M. *Ortografia pentru toți (30 de dificultăți)*. București, 1990. ISBN 9732700262 9789732700266

Prezentat la 10.11.2017
în cadrul Colocviului Internațional
Traducere și Mondializare